

Womhaj Bóh!

Číslo 34.
23. augusta.

Četnik 6.
1896.

Serbske njeđzelske łopjenka.

Wudawaju ƙo łóđu ƙobotu w Śsmolerjez knihičisłcežetn w Budyšcinje a ƙu tam dostacž sa šchwórtlětnu wšchedwlatu 40 nr.

11. njeđzela po ƙwjatej Trojizy.

1 Kor. 15, 5–8. A so wón widženy je wot Kephaja, potom wot tych dwanaće, potom je wón widženy wjazy dužli wot pjecz stow bratrow na jene dobo, wot kotrychž hišće wjele žiwych je hačž do dženšuiskeho dnja, někotři pak ƙu wuƙnyli. Potom je wón widženy wot Jakuba, potom wot wšchitkich japoschtow, najpošledny pak po wšchěch je wón tež wote mnje, jako wot nječžubneho poroda, widženy.

Wot njewěrjaznych ƙo nam husto poroƙuje, so tšchescžijanska wěra ničžo dopoƙasacž njemóže. Njewěra ƙo sa šdžělanoscž, wědomnosć a wuczenoscž wuƙwaluje, wěra pak ƙo wuƙměšuje, kaž by ƙamy njerosom byla. To wšchak je wěrnó, so ƙo tšchescžijanska wěra kaž nělajki ekjempl wulicizicž njemóže, pschetož dofelž wo Bohu a bójstich wězach jedna, kotrež wot tuteho ƙwěta nješbu, tež pod sakonjom tuteho ƙwěta nješteji. Ale tola ma našcha wěra wěsty sałožk, pschetož mona je wěrnoscž. Jadro tšchescžijanskeje wěry je Šhrystuš, jeho žiwjenje, jeho wumrjecze, jeho horjestacze. Hačž tež pak je ƙo wšchitko woprawdže stalo, ƙo psches rosom dopoƙasacž njehodži, ale psches ƙamych ƙwědkow. So je Ješus Šhrystuš něhdy na ƙwěcze žiwý byl, so je wumrjet a pohrjebany, to ničtó dopoƙasacž njetrjeba, pschetož ničtó tak hlupy njeje, so by na tym dwělowal. Ale je wón tež wot mormych stanył? To je najwážnišce. Šchescžijanska wěra hałle psches horjestacze

Šhrystušowe snuškownu wěrnoscž, móž a ƙylnosć dostanje. Njeje-li Šhrystuš horjestanył wot mormych, potom jeho wumrjecze wumožazeje mozy nima, potom ƙmjerczi žahadło a heli dobycze wostanje. Teho dla japoschtow w našchim tšchescze šjewi, so našcha wěra do horjestacža Šhrystušowego wumyšlenje njeje, ale historijski, wot dobrych ƙwědkow wobšwědcženy podawł.

Šětr abo Kephaz je teho horjestanjeneho wohladal, tón ƙamy Šětr, kotrehož wěra na dworje wyschsheho měichnika tak tšhablasche, tiz pak je jutry teho horjestanjeneho wohladal a ƙwojeho Boha a šbóžnika hačž do ƙmjercze ƙrucze pšnawal. — Teho Anjesa ƙu widželi wšchitzy japoschtoli, tež njewěrjazy Domasch. Šchto je telko wošobow widžalo, žane molenje bycž njemóže. — Jeho je widžalo wjazy dužli 500 wuczomnikow na jene dobo, i kotrychž běsche hišće wjele žiwych, jako Pawot tónle list pišasche. Šdže ƙo sta, hdy ƙo sta a kał ƙo sta, to ƙo nam w šczenjach njewupowjeda; wěsta wěz je, so ƙu woni na jene dobo t wěstosczi wo horjestacžu našcheho Anjesa a šbóžnika došchli. Šich wěra běsche w jeho ƙmjertnym dnju pschěstala. Male šadleschko běsche ƙo rospróschilo. Šo jutrach pak ƙo jim tón Anjes žiwý šjewi. Dobry pastyr šašo ƙwoje wozzy šhromadžuje. Wot teho cžaka je jich njewěra na pschezo šanicžena, je to wěste, wot nich hačž do ƙmjercze wušnate wušnacze wo horjestacžu Šhrystušowym njehablaze wostalo. — Potom je wón widženy wot Jakuba. Tež wo tym šjewieniu šczenizy ničžo njepowjedaja. Wny ani wěscze prajicž

njemóžemy, kotry Jakub to je. Najsterje bēsche to Alphajomy byu, tón kamy, kiž so hewaf Anjesomy bratr mjenuje a czechne pschimjeno „prawy“ mējesche. Wón i Petrom Jerusalemsku wošadu nawjedowasche a mējesche so sa stolp włodeje kishesczijanskeje zyrkwoje. Rak wažne je, so nam tajki muž horjestacze Khrystušowe wobšwēdczuje. Wón je jeho widzał a wēru do njeho se swojej šmjerczu sasygłował. — „Najpošledny pak po wschēch“, praji Pawoł, „je wón tež wote mnje, jako wot nječražneho poroda, widženy.“ Pawoł bēsche bylny, wótry duch a šnano najwuczenišchi muž swojeho cžaba, k temu wón Khrystuša hidžesche. Šdy by móžno bylo, šewjenje Khrystušowe na puczu do Damaska přecz abo sa šame šedacze wukładowacž, by Saulus wēscze wschu swoju mudrosč na to nałožil. Ale to bēsche njemóžne. Wón dyrbjesche wusnacž: Ša šym Jesuša w jeho krašnosčzi i mojimaj woczomaj widzał.

Šcho tajkemu šwēdczenju prajimy? Horjestacze Khrystušowe je tak derje wobšwēdczene kaž i cžezka žadny drubi podawf historije. Džiw njeje, so je wone pola wuczomnikow Jesušowych nětko šrijedžisna jich wēry. Horjestanjeny je wschitkim japoschtolam jadro jich wēry a pošnacža. Wschitko, šchož woni widža a kšyscha, wjedža a rēčža, wot teho wukhadža a na to pošasuje. Šich žyke bycže je wot njeho napjelnjene. — Tak dyrbi tež w twójim žiwjenju bycž, mój luby kishesczijano. Wēr do teho horjestanjeneho a ty nashoniš, so je wón živy. Wón nowe bójške žiwjenje do twojeje wutrobny pschinješe. Wón budže twoje žiwjenje, kotrež bēsche dotal cžemnosč, šwētłosč w tym Anjesu cžinicž. Wón tebi šwēt a jeho lōšcht hōrki cžini kaž šmjerdžazu wodu. Wón tebi troscht a mēr w hrēschnej štyšnosčzi a nušy pschinješe. Wón tebi mōž w špytowanjach na šemi špožcži. Wón pschi twójim šhoroložu šteji a tebe pošylni a wuhoji. Wón budže pschi rowach twójich lubnych štejecž a tebe se šlōdkim troschtom wofšchewi. Ty njesamōžesč wjazy na tym dwēlowacž, so je wón horjestanyl, pschetož ty žiwjenje w šebi šacžuwasch, ty šam na šebi nashoniš: Tón Anjes je horjestanyl! Šotom mōže njewērjazy šwēt pschecžimo Khrystušejoj wojowacž, to tebi woni wsacž njemōža, šchož je tón, kiž je to horjestawanje a žiwjenje, w twojej hrēschnej wutrobje škutkowal. Tebi je wēšty, so nimašch i mormym, ale se žiwym šbōžnikom cžinicž. Njech šo žyly šwēt se šwojim dwēlowanjom šbēha, ty šo jim šmējšech, pschetož tón džiw, kotryž šy na swojej wutrobje nashoniš, cži ničto přecz njepřeje. Teho dla wješelmy šo w tej wērje: Tón Anjes je horjestanyl; wón je woprawdže horjestanyl.

Šamjen!

Dušny šobudar do mandželstwa.

Mēr budž i wamaj.

(Šofracžowanje.)

Šo jene čhył waju i dobrej dušchu poprošecž. Někomu mōhlo šo tajke moje žadanje šnadne pošdacž, ale wone je sa mandželšuju žiwjenje wažne, a waju žadny njebudže šo kacž, hdyž šo po nim šadžerži.

Šdyž štaj rano šahe w dobrym pokoju i loža štanjoj a wamaj pschišdže njenadžizy něšcho pod woczi, wo cžož wobaj hnydom psches jene nještaj, nimataj pak došcž mēra a došcž šhwile, tu wēž dušchnje bjes šobu rošpomnicž, — mandželški dyrbi šnano cžinicž, so by na swoje džēlo pschischol, — o njeschdžtaj žadny nihdy ženje se žanym njepokojom wot drugeho; wschako njewēštaj, kajfej, a hacž šo hdy i nowa šchdžetaj.

Rak hušto je i teho njesahojna roškora nastala, hdyž je mandželški rošhnewany i doma wotešchol, durje sa šobu šaprašnył,

na džēlo šchol, ale na šwojim džēle žaneho wješela njepomēł, bjes tym, so jeho mandželška plakata doma šedžo njewjedžishe, na cžim je, a tak šo i nimaj dale šmēje.

Nē, hdyž rošchdžetaj, prajtaj šebi i ruku „božnje“ a rješitaj i najmješischa: „Nētkle drje hišcže se wschēm do jena dopšchischloy nješšmoy, tola šechzemoj šebi naju wēž i dobrej šhwilu dušchnje do cžista pschemyšlicž, dženša pschipošdnju abo po wječzeri, hdyž šmējemoj sa to cžichu šhwilku a mēr, po tym hižo i Božej pomožu i nowa na jene dopšchidžemoj!“ Šaj, i Božej pomožu, — takle i Boha wšcho pošdže.

Ša to šmē šo tajki mandželški w Bžim mjenje na swoje džēlo pošdacž a jeho mandželška šmē i wješelom na jeho domoj wrōčenje cžakacž: pošdžischo budžetaj šwoju wēž wobaj i mērom bjes šobu domucžinicž.

Njedajtaj šebi swojej po-pucžu-šwēzy, lubemu Božemu šlowu, we waju domje hašnyč, ale hladajtaj, so by wamaj wone jašne šwēcžilo a bohate bjes wamaj bydliło.

Bože šlowo njepowjedže waju nihdy ženje do žaneje cžmowoty, w kajfejž hōly njemēr šyda, ale wuwjedže waju wēcžnje se wscheho šacžmjenja na šwētlo, jeli jemu pošlušchnaj wostanjataj, pschetož wone podawa jako šwētlo wēru prawdu a hnadu.

Kajke bjes šobu wschelake šu tola wschē te njedžele i Božim šlowom a kajke tamne druge bjes njeho bje wscheho, we domje a w hospodarštwje, — a kajke wschelake bjes šobu šu wschē te wschēdne džēlawe dny, te raišche a wječorne šhwilki i Božim šlowom a wschē tamne druge bjes njoh. Šchož je i Božim šlowom nješnaty šawostal, tajki ničeju cžłowjekowu wutrobu nješdošnje, ani žanu šamu šwoju.

Šchož nješechze na Božu wolu pošlušcacž, a šchož nješechze po nej cžinicž, tajki šebi šamej se swojej wolu wschudže poštorfi nacžini.

Šchož šechze do nješješ pschicž, dyrbi šo pošpochi teho hłoškej pošlušchny wopošawacž, kiž praji: „Ša šym tón pucž. Ničto k Wōtzej njedopšchidžje, šhiba pschese mnje. Biese mnje njemōžecže ničšo došonjecž.“

K dopomnjenju na waju Anjesa, k pošylnjenju we waju najšwjecžishej wērje, ale pak tež k wobtwjedženju waju domšeho mēra šhodžtaj wobaj se šobu jako wērytowariškej rad a hušto na špowjedž a k Božemu bliđu.

Njepomyšltaj šebi nihdy ženje, so bylo tole žane nēšajte štare šwuczenie a šestarjene wajchnje, kajfejž wōj młodaj njetrjebaloj šobu cžinicž.

Nē, to šu te najpožohnowanišche pomozne wēzy, kajfejž nam Wōh se swojej miłosčzu pošicži, so mōhli šebi i nimi šwōj domški mēr šđeržecž.

Šrijedy dnyž šo do Božeho doma wušpowjedacž džetaj, pschinještaj doma bjes šobu wschō „na cžiste“, wodajtaj kōždy druhemu jeho šhrēschenje a wodaj na to kōždy druhemu doma je šawdanej ruku. Ša to doštantaj w Božim domje niž jeno šwoje hrēchi wodate, ale i došom nowu mōž a pošylnjenje, so mōhloj tamne šwoje šlubjenje džeržecž, kajfejž štaj Bohu pschi swojej konfirmaciji psched wōltarjom šcžinilaj a kajfejž štaj šebi pošdžischo pschi šwērowanju jedyn druhemu dałoj.

Žaneju tajšuju mandželšuju, kotrajž se šobu se mšchi a k Božemu bliđu šhodžitaj, njetrjeba šo ničto prašecž: „Rak pola waju šteji a šhodži? Šnještaj šo dušchnje bjes šobu?“

Tajkaj mataj šwōj Boži mēr bjes šobu a čžetaj šebi jōn šđeržecž.

Wote wscheho, šchož šu šebi cžłowjekoyo štwarili, wustajili, šebi i pschiprawili, je i cžražami to a tamne špadlo a roškuchnyło.

Ale mōž Božeho šlowa, šwjateje kishesčenizy a Božeho wotkasanja nihdy njerošspanje, šo ženje njepšchemēni, ani šo žaneho wichora njepoštrachnje, te wschitke šawostanu, kajfejž tu šu, a kajfejž šu tehdy byle, jako bēchu nashi wōtzojo na šemi, haj, kajfejž šu byle, jako bēchu tu šwjecžzi japoschtoljo na šemi.

Ššami se swojej možu my žane Bože šlowo pschi šebi nješšđeržimny, nē, wone naš pschi šebi šđeržzi, pschetož wone njeje ničej cžłowjecžzi škutk, ale je Boži dar, a i njeho šežōrlja šo možy i wēcžneho žiwjenja.

Šbōžny kōždy, kiž ma jo ššapšchijane, a kiž jeho wēcžnje wōžiwjatu mōž šawoptnje! Šohož ty, Anježe, pošohnuješch, tajki šawostanje do wēcžna pošohnowany.

(Šofracžowanje.)

Dub w hajfu.

Za dźeń pšes hona krašne
W tej kłonežnej czopłoczi,
Njebješa bėchu jašne
Bje wšeje mróczałki,
Eslonzo horzo palešche,
Wėtr žadyu w powėtrje,
So wšak wobežežo bėšche
W tej wulkej horzocze.

Duž pšchindžech hacž do hajfa,
Hdžež wjele shtomow je,
Esnymch žo tam do kłódko
Pod shtom, kiž wulki bė;
A hdžž žo tam roshladam,
Pod fajtim žym shtomom,
Eso tež rucze dohladam,
So žedžu pod dubom.

A hdžž tak šhwilku žedžu,
Shto tam ja wužlyšchu?
Požluchach i kedžbliwoježu,
Kak ptacžki špėwaju
We halosach tam horfach
Kad dubom wysche mje,
To klinežesche kaž hudžba
A špėwy wježeke.

Shto wone tam špėwachu,
Žim njem'žach šrošmiecž,
Esej myšlach pak po šdacžu,
Chzedža Boha šhwalicž,
Kiž je wšcho krašnje štworil,
Kaž tež tón dub tudy,
Eso njeby nihto molil:
„Štworjenja Bože žmy.“

Wšy chzemy tež czešć dawacž,
Eso dopomnicž teho,
Czešć kaž te ptacžki špėwacž,
Tom' knješej wysche wšchob',
Kiž žam tu wšchitko šdžerži
A wšchitko sežiwu;
Tón steji kaž dub twjerdži,
Kiž na Boha twari.

Bóh, luby knjes, dub štwori,
Žom' krašnje narošć da.
Lud pak žo hušto moli,
Na Boha njehlada.
Ach, wobhladaž šej, cžlow'cze,
Wulki shtom dubowy,
A rospomni žebi kručze,
Shto i njeho wufnjemy.

Kaž dubowy shtom w hajfu
Bjes wjele shtomami
Wóž wopokaja tajfu,
Kaž tudy žad'n drugi,
Eso wėtra njenaštróža,
Tež žanoh' njewjedra;
Hdžž dešćež a krupy hroža,
Še ptacžkow šhowanka.

Zak tež, o cžlow'cze, luby
Eso nještróž nicžeho,
Wostań tež kaž dub tudy
Ženo twjerdže stejo
Wšchi Bošy, kiž cze štworil,
Cze tež njejabudže;
Hacž runje žwět by moril,
Budž kaž shtom dubowy!

Zak doktor Luther chzysche
Štupiecž pšched kžėžora,
Wšchón bjes bojošće bėšche
Na pucžu do Wormša;
Wón bėšche nješhablazny:
„Eso njeboju“ praji,
„Bylo tam cžertow wjazny
Hacž žyh'low na tješchi.“

Kaž Mėrcziu Luther w Wormšu
Šteješche tež twjerdži
Pšched wulkej šhromadžinu,
Pšchipošna te knihi,
S kotrychž šwėru wucžesche,
Kžėžorej wotmolwi,
So hinať njemóžesche:
„Ach, Božo, pomhaj mi!“

Ach, Božo! kak nėt w žwėcže
Tu hinať steji wšcho,
A hišćeže w kóždym lėcže
Cžim hórje budže to,
Mało jich steji hišćeže,
Kaž Luther we Wormšu,
So nješbu jako lišće,
Kiž i duba wotpadnu.

S kotrymiž wichor mjeta,
Po žemi tam a jow,
A na kónzu toh' lėta
Še šhubilo žo wšcho;
Tajki je cžlowjet žlabny,
Kiž žłowa njedžerži
A šwoli žamo radny
Do falschnej' pšchibahi.

Sa tajkich „bėda“ budže
Na Božim žudnym dnju,
Kiž wabja druhich ludži
Na falschnu pšchibahu,
A ju tež žami cžinja
Bjes pšchemyšlenja tu,
A žo tež njedopomnja
Na Jesuša wucžbu.

Pšchibł. Sal. 19, 5. 25, 18.
5 Mėšj. 19, 18—21. Dan. 6, 24.
Mat. 12, 35—37. Łuf. 12, 9—10.

Tam b'dže Bóh knjes dacž
šhwšhecž
Ešwój hlób žurowošće,
A budže i nimi rėcžecž
Kaž law, hdžž wón šly je;
Knjes Jesuž prajicž budže:
Štup tu na lėwizu,
D ty nješmanny cžlow'cze,
Ša tebje nješnaju.

Łuf. 13, 27. Mat. 7, 23.
Kžėrl. 520, 5.

To cžlow'ske cžėlo žłabe,
Kaž duba haloja,
S kotrejuž wichor šhable,
Pjeńk tola nješhibnje,
Zak šprawny duch cžlowjeka
Dyrbi kaž dub tu štacž,
A i tej šlej možu žwėta,
Kaž Mišal wojowacž.

Dan. 10, 13. 12, 1. Žud 9.
Sach. 3, 2.

Ach, knježe, chžyl nam pomhacž,
Wšak žłabi wšchitzy žmy,
So šly naž njemohl šlamacž,
Kaž wichor haloju!

Njech twój duch pšchi naž steji,
Naž žłabych požylui,
So, hdžž šly wichor reji,
Kaž duba pjeńk byli.
Deutscher w Borschizach.

S czežkeho cžaža.

2. Šwejda žo bliži.

(Pofracžowanje.)

Mėšcho njedžel žo miny po wšchėdnym, šwucženym wafchnju.
Ešurowe našymste wėtry bėchu pošledne lišće se shtomow šdrėle;
tež pošlednju našymstu kwėtku bėšche našymsti mrós sežornik. Dny
bėchu wotebėrale.

W hajkowni njebėšche žo nicžo pšchemėnilo. Macž džėlasche
nješpróžniwa na šymstej drašće: wona porjedžesche, shtož bėšche
trėbne. Mały Šandrij wurėšowasche dešćicžki a twarjesche žebi
mšnečł. Nan a Šank pak hanješhtaj po poli, šo bñšhtaj lišćkam
a wjėkam pašle wleklaj. Džiwina bėšche žo jara pšchisporila,
dofelž ša wjele lėt wjetšesche hoštwy mėli njebėchu, njemėrných
cžašow dla. Dženša bėšhtaj žo wobaj hajkfaj hacž i žamym
holinym: mješam šwėriłoj.

Štronu, hdžež runje bėšhtaj, šnajeshtaj jako lubowanu wu-
šhowanku ša wjėki, a teho dla njenowasche žo tež „Wjėkow“
abo „Wjėcža hórka“. W žłubokej jamje, kotruž bėšhtaj wuryłoj
wjėkam ša pašle, bėšhtaj žo woprawdže dwaj wjėkfaj popadnyłoj.
Ma nej žo mėrio jej šatšėlišhtaj. S žyła bėšche Šau dženša
wjele šboža na hoštwje mėl. Ešamo žylneho žornika bėšche
šatšėlił.

Wonaj bėšhtaj dósčłoj hacž na žamón wjerch „Wjėcžeje
hory“ a roshladowashtaj žo daloko po kraju. Deleka walachu
žo Šobjowe žolny šmėrnje dale po kraju. Šeho brjóhaj kryjesche
cžmowa hola hacž bliško i Draždžanam. Š pošdnju wohladashtaj
hory šatšėje Šchwizy, i pėšłowza rjenje natwarjene. Ešasche žo,
šo knježesche wšchudžom cžičhina, pokoj a mėr. Šenož hdžž žo
do krotkeho ranja wobrocžishtaj, wuhladashtaj daloko, daloko
cžornu mrócžel tołsteho kura. Tam žo palešche; bjes dwėla žyła
wjėš. Dolho tam hladashtaj. „Wšchudžom žo pali, hdžež žo
tónle hrošny Šwejda nawali! Ešmil žo, Božo knježe, nad
tamnym i cžwilowanym ludžimi!“ džesche nan, žo wotwobrocžiwšchi.
„Cžeho dla pak žo burjo a mėščeženjo nješjednocža, šo bychu nje-
pšhecžela šahubili?“ praschesche žo Šau. „Ešamopašchny a
lakomny je nješhecžel. Hdže nadenėžesč brónje, šo by jeho po-
rašyl? Kak wohło žo wóštko sežiwicž, hdžž žo jenotliwy lėdma
wobara, šo njeby hloda wumrjel! Tyžazy burškeho a mėščežan-
škeho luda wotpocžuja šaraženi pod žemju. Mało by jich žo
šesčł, hdy by tež jich nihto wolał. Šhorosče, hlób, nusa a
žłepa bojošć žu kóždeho šajake“, wotmolwi nan žynej. „Kak
pak dyrbjaka dha wóšnska nusa hdy kónza nadenėč?“ džesche Šau.
„To budže Boža wola, luby Šanko“, wotmolwi žemu nan.

Zak žo rošrėcžuju, bėšhtaj bliško hacž do Łužiškeje dróhi
dósčłoj. S dohom wužlyšeshtaj bliški kónjazy dupot i dróhi.
Kžėtšje šhowashtaj žo do nišćeje mlodžiny a ani njedychajo
hladashtaj na dróhu. Dwaj jėdnaj jėčashtaj pomalku po dróhy.
Kóždy mješesche želesny klobuť na hlówje a na kónzu wulki pjerjowy
cžecž. Na wutrobnye mėjachu želesny šhabat a pšes njón wot
ramjenja dele hacž i paži jeleny paš.

Ešėrofi mjecž wokoło pažow wopažany a pištolu i dolhej
rołtu w žedlowym šaku bėšchtej jeju wobronjenje. Žadyu i wobeju
nicžo njerėcžesche. Wjėcžo, ale do wšchėch bokow a kutow žo
roshladuju po dróhy do Draždžan jėčashtaj. Hdžž bėšhtaj kruč
nimo njeju, hajnit a jeho žym Šau i lėža wulėšeshtaj a pšes
dróhu šlecžishtaj, šo byšhtaj žo na tamnym boku w lėžu šažo
šhowaloj.

„To bėšhtaj dwejo i Šannerjownych* jėdných; nėtko stej
štrach a tyšchnošć nam bliže. Chzemoj pošhwatač, šo bychmoj
i najmjenšcha doma byłoj“, džesche i cžicha nan i žwojemu žynej.

Hdžž bėšhtaj žo šhwilečicžku po lėžu dale bėdžiloj, wu-
žlyšeshtaj na dróhy wolańzu, kónjazy dupot a hrošne hewrjełanje.
„To je wulka cžrjoda wóšnskeho luda, kotraž po dróhy cžehnje“,
džesche i cžicha nan. Wonaj pošhwatashtaj a dobėžeshtaj trochu

* Šanner bėšche šchwejdiški general w 30 lėtnej wójnje.

